

Kulttuurien tutkimuksen valintakoe 25.5.2023 klo 15–18

Valintakokeen ennakkomateriaali

- Korpisaari, A., & Hakola, O. J. 2021: The Portrayal of Continental Latin America in the James Bond Films. *International Journal of James Bond Studies*, 4(1). [Linkki aineistoon](#).
- Liimatainen, T. 2022: In/visible Finnishness - Representations of Finnishness and Whiteness in the Sweden-Finnish Social Media Landscape. In J. Hoegaerts, T. Liimatainen, L. Hekanaho & E. Peterson (eds.), *Finnishness, Whiteness and Coloniality*. Helsinki University Press, Helsinki, pp. 181–205. [Linkki aineistoon](#).
- Burlando, D. 2022: “Moroccan” Artek—Colonized Textiles within 1930s Modernist Interiors, *Journal of Design History*, 2022, epac035. [Linkki aineistoon](#).

Tervetuloa kulttuurien tutkimuksen valintakokeeseen

Lue huolellisesti kaikki ohjeet läpi

Koe koostuu 2 osasta. Kokeen kesto on 3 tuntia. Voit jakaa koeajan osien välillä haluamallasi tavalla. Voit liikkua osien välillä kokeen aikana vapaasti. Vastaa kaikkiin kokeen osioihin. Tallenna vastauksesi aina ennen tehtävästä poistumista.

Sinulla saa kokeen aikana olla auki ainoastaan valintakoejärjestelmä sekä erillinen aineistotiedosto. Älä avaa muita ohjelmia.

Voit luonnostella vastauksiasi ruutupaperille. Ruutupaperille tekemiäsi merkintöjä ei huomioida arvostelussa.

Valintakokeessa on pdf-muodossa olevaa aineistoa. Aineiston saa avata ainoastaan verkkoselaimella. Avatun välilehden saa vetää erilliseen ikkunaan kysymysten rinnalle. Selaimen etsi-toiminnon (Ctrl+F tai Cmd+F) käyttäminen on sallittua.

Kokeessa jaettava aineisto on tarkoitettu vain valintakoeikäyttöön. Tekijänoikeudellisista syistä materiaalia ei saa jakaa eteenpäin.

Valintakokeen arviointi

Valintakokeessa on 2 osaa. Osasta 1 voit saada 0–60 pistettä ja osasta 2 voit saada 0–40 pistettä. Hakijat asetetaan osan 1 pisteiden perusteella paremmuusjärjestyksen. Kokeesi osa 2 voidaan jättää arvioimatta, jos saat kokeen osasta 1 vähemmän pisteitä kuin 84. parhaat pisteet kokeen osasta 1 saanut hakija.

Sinut voidaan hyväksyä vain, jos sijoitut kokeen osasta 1 saamiesi pisteiden perusteella parhaiten menestyneiden 84 hakijan joukkoon. Lisäksi sinun pitää saada jokaisesta osasta

vähimmäispistemäärä. Kokeen arvioija päättää vähimmäispistemäärät kokeen jälkeen. Osien pisteet lasketaan yhteen. Valintakokeen enimmäispistemäärä on 100.

Valintakokeen osa 1 on kirjallisuusosa ja osa 2 on aineisto-osa. Vastauksiasi arvosteltaessa kiinnitetään huomiota asiakokonaisuuksien hahmottamiseen, käsitteelliseen täsmällisyyteen, kielellisen ilmaisun selkeyteen ja kykyyn tarkastella alan keskeisiä kysymyksiä.

Osa 1

Valintakoe kirjallisuuden perustuvat tehtävät (0–60 pistettä)

Vastaa seuraaviin kysymyksiin. Kirjoita vastaukset selkeästi käyttäen oikeakielisiä kokonaisvirrkeitä, ei luetelmaviivoja.

Osan 1 tehtävät perustuvat seuraavaan valintakoe kirjallisuuteen:

1. Liimatainen, T.: In/visible Finnishness - Representations of Finnishness and Whiteness in the Sweden-Finnish Social Media Landscape. In J. Hoegaerts, T. Liimatainen, L. Hekanaho & E. Peterson (eds.), *Finnishness, Whiteness and Coloniality*. 2022. Helsinki University Press, Helsinki, pp. 181–205.
2. Korpisaari, A., & O.J. Hakola: The Portrayal of Continental Latin America in the James Bond Films. *The International Journal of James Bond Studies*. 2021. Vol. 4(1).
3. Burlando, D.: "Moroccan" Artek—Colonized Textiles within 1930s Modernist Interiors. *Journal of Design History*. 2022, epac035.

Tehtävä 1.1

Miten Liimataisen artikkelissa kuvataan ruotsinsuomalaisten asemaa ja sen muutosta Ruotsissa?

(0–15 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus (merkkiä): 1100

Tehtävä 1.1: arvosteluperusteet

Historiallinen asema (10 p.):

- Sodanjälkeisen Suomen siirtolaisliike Ruotsiin (3 p.)
- suomalaiset rodullistettuna ruotsalaisessa yhteiskunnassa (2 p.)
- virallinen vähemmistöasema v. 2000 (2 p.)
- ruotsinsuomalaisten sukupolvien väliset erot ja sosiaalinen nousu (3 p.)

Aseman muutos (5 p.):

- nykyhetken aktivismi: uusi narratiivi suomalaisista osana historiallisesti monikulttuurista Ruotsia; ruotsinsuomalaisen identiteetin suhde valkoisuuteen (3 p.)
- ruotsinsuomalaisuuden monipuolisuus ja käsitteellinen liukuvuus: ruotsinsuomalaisuus voi sisältää eri etnisiin ryhmiin kuuluvia ihmisiä (2 p.)

Tehtävä 1.2.a

Mitä Liimataisen artikkelissa esitetty käsite ”kiistanalainen suomalaisuus” (”contested Finnishness”) sisältää?

(0–8 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus (merkkiä): 600

Tehtävä 1.2.a: arvosteluperusteet

- yksilön suomalaisuus torjutaan tai sitä vähätellään ulkoapäin (2 p.)
- on olemassa normatiivinen, valkoisuuden stereotypioihin nojautuva kuva siitä, miltä ruotsinsuomalaisen tulisi ”näyttää” (2 p.)
- ”poikkeava” nimi ja ulkonäkö toimivat poissulkevinä tekijöinä (2 p.)
- ilmiö yleinen maahanmuuttajataustaisilla ei-valkoisilla ruotsinsuomalaisilla, joiden suomalaisuus on osa perhetaustaa, perimää ja ”sielua” (2 p.)

Tehtävä 1.2.b

Mitä Liimataisen artikkelissa esitetty ”uudelleen-rodullistettu suomalaisuus” (”re-racialized Finnishness”) merkitsee?

(0–7 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus (merkkiä): 500

Tehtävä 1.2.b: arvosteluperusteet

Uudelleenrodullistamisen taustalla on suomalaisten historia rodullistettuna Ruotsissa (rotubiologia), mikä on vaikuttanut siihen, miten suomalainen näkee itsensä (2 p.)

Aktivistit (mm. Tukholman sissit) tuovat tämän historian ylpeydenaiheena esiin viittaamalla rotubiologian historiaan ja suomalaisten kategorisointiin (2 p.)

Taustalla halu tukea ruotsinsuomalaisten asemaa vähemmistöryhmänä Ruotsissa (1 p.)

Paradoksaalisesti tämä saattaa johtaa suomalaisten ja ruotsalaisten vastakkainasetteluun, stereotyyppien vahvistamiseen ja essentialisoimiseen (2 p.)

Tehtävä 1.3

Millaisen kuvan Brasiliasta ja brasilialaisista elokuva Moonraker ("Kuuraketti") Korpisaaren ja Hakolan artikkelin mukaan antaa?

(0–15 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus (merkkiä): 1100

Tehtävä 1.3: arvosteluperusteet

Ensin kuvataan Rio de Janeiroa (1 piste), ja elokuvassa hyödynnetään stereotyyppisiä kuvia, kohteita ja tapahtumia, kuten Sokeritoppavuorta (Sugarloaf Mountain) ja karnevaalia (1 p.).

Myös Brasilian Amazoniaa / trooppista luontoa kuvataan (1 p.). 'Oikeassa' Amazoniassa ei kuitenkaan ole kuvattu lainkaan, ja Iguaçun putoukset ovat väärässä paikassa, kuten on guatemalalainen mayatemppelikin (1 p.).

Riolaiset kuvataan onnellisina ja huolettomina (1 p.).

Suuren afrobrasilialaisen väestönosan näkyvyys on vähäinen, toteutuen lähinnä karnevaalin kontekstissa (1 p.).

Ainoa brasilialainen sivuhenkilö on Bondin avustaja ja seksipartneri Manuela, jonka rooli on pieni (1 p.).

Brasilialaisia rikollisia ei ole mukana (1 p.), eikä brasilialaisille muutenkaan anneta toimijuutta, eli he jäävät vain taustahahmoiksi (1 p.).

Brasilian kuvausten aikaista sotilasdiktatuuria (1964–1985) ei lainkaan mainita (1 p.), eikä brasilialaista yhteiskuntaa kommentoida muutenkaan (1 p.).

Brasilian viranomaisilla tai asukkailla ei ole mitään tietoa Drax-miljardöörin rikollisista toimista, vaan he jäävät juonen kannalta täysin passiivisiksi (1 p.).

Brasilia on elokuvassa muutenkin vain passiivinen tausta länsimaisten henkilöiden (neokoloniaalisille) toimille, mikä uusintaa 'valkoisen pelastajan' myyttiä (1 p.).

Elokuva painottaa eksoottisten kuvauspaikkojen spektaakkelia, toimien melkein pä Rion / Brasilian matkailumainoksena (1 p.). Myös Amazonian ja kadonneiden alkuperäiskulttuureiden eksotisointia ilmenee (1 p.).

Tehtävä 1.4

Kuvitteellinen Republic of Isthmus ("Kannaksen tasavalta") on Licence to Kill ("007 ja lupa tappaa") -elokuvan keskeinen tapahtumapaikka. Mihin oikeaan valtioon ja/tai maaryhmään Kannaksen tasavallalla Korpisaaren ja Hakolan mukaan viitataan, ja miten he perustelevat tulkintansa?

(0–15 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus (merkkiä): 1100

Tehtävä 1.4: arvosteluperusteet

Kannaksen tasavallalla viitataan suorimmin Panamaan (3 p.; poikkeus: 1 p., mikäli Panama on mainittu vain osana laajempaa maalista, sen keskeistä asemaa painottamatta). Tämä on linjassa aiemman tutkimuskirjallisuuden kanssa (1 p.).

Kannaksen tasavallan nimi viittaa hyvinkin suoraan Panaman kannakseen (1 p.).

Kun elokuvaa valmisteltiin ja kuvattiin, Panamaa johti diktaattori Manuel Noriega, eli maan poliittinen järjestelmä oli hyvin ongelmallinen (1 p.). Noriegan suhteet Yhdysvaltoihin olivat erittäin tulehtuneet, ja Yhdysvallat syytti häntä huumekaupasta sekä rahanpesusta (kuten elokuvassa huumebaroni Sanchezia; korruptio ja samanlaiset ongelmat ovat siis yhtymäkohtia Panaman tuolloisen todellisuuden ja elokuvan välillä) (1 p.). Lopulta Yhdysvallat hyökkäsi Panamaan joulukuussa 1989 syöstäkseen Noriegan vallasta ja vangitakseen tämän (1 p.).

Kannaksen tasavallalla viitataan kuitenkin myös Guatemalaan ja/tai Keski-Amerikan valtioihin laajempina kollektiivina – tavallaan jopa koko Latinalaiseen Amerikkaan (3 p.; poikkeus: pelkkä 'elokuva kuvaa Latinalaista Amerikkaa' -tyylinen vastaus ilman minkäänlaisia perusteluja ei antanut pisteitä, sillä koko Korpisaaren ja Hakolan artikkeli käsittelee Latinalaisen Amerikan representaatioita Bond-elokuvissa).

Kannaksen tasavallan lippu ei muistuta Panaman lippua, mutta on hyvin lähellä Guatemalan lippua (1 p.). Bondin vastustajan, Kannaksen tasavallassa päämajaansa pitävän Sanchezin kansallisuus jätetään tarkoituksella epäselväksi (1 p.). Syyt kaikkeen tähän 'syyllisyyden jakamiseen' ovat saattaneet olla ainakin osittain kaupalliset – yhtäkään potentiaalista markkina-aluetta ei ehkä haluttu suututtaa liikaa? (1 p.).

1980-luvulla Keski-Amerikassa käytiin useita sisällissotia, ja alue oli muutenkin rauhaton (1 p.).

Osa 2

Osan 2 tehtävät perustuvat seuraavaan aineistoon:

Tekstiaineisto 2.1: Mustafa Bayoumi. They are 'civilized' and 'look like us': the racist coverage of Ukraine. *The Guardian* 2.3.2022.

Kuva-aineisto 2.2: Kuva: Villa Mairea. Villa Mairea, valokuva 1950-luvulta (valokuvaaja tuntematon). Arkkitehti: Alvar Aalto. Alvar Aalto -museo.

Lue ja perehdy aineistoon huolellisesti. Kirjoita vastauksesi esseemuodossa ja kokonaisin virkkein, ranskalaisia viivoja ja luettelointia välttäen. Vastaa molempiin kysymyksiin.

Tehtävä 2.1

Pohdi Mustafa Bayoumin artikkelia "They are 'civilized' and 'look like us': the racist coverage of Ukraine" "valkoisuuden" ("whiteness") ja "näkyvyyden ja näkymättömyyden" ("in/visibility") näkökulmista.

Hyödynnä vastauksessasi Tuire Liimataisen artikkelia "In/Visible Finnishness. Representations of Finnishness and Whiteness in the Sweden-Finnish Social Media Landscape".

Tekstiaineisto 2.1: [Mustafa Bayoumi. They are 'civilized' and 'look like us': the racist coverage of Ukraine. The Guardian 2.3.2022.](#)

(0–20 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus (merkkiä): 3000

Tehtävä 2.1: arvosteluperusteet

"Valkoisuuden" merkitys (9 p.)

- "Valkoisuuden" normatiivisuus (1 p.) ja oletettu yliverisuus (1 p.)
- "Rotuihin" liitettyjen määreiden essentialisointi (1 p.); länsimaiden ulkopuolella kurjuuden ja sodan normalisointi (1 p.)
- Etniset rajat ovat sosiaalisesti tuotettuja (1 p.) ja tilannesidonnaisia (1 p.).
- Valta-asetelmia toisinnetaan ja tuotetaan mediassa (1 p.) ja politiikassa (1 p.)
- Sisään- ja ulossulkemisen mekanismit voivat olla tiedostamattomia (1 p.)

Näkyvyyden ja näkymättömyyden piirteet (6 p.)

- Intersektionaalisuus; etnisyys ja "rotu" tulevat näkyviksi/näkymättömiksi visuaalisten

- merkkien (1 p.) lisäksi mm. kielen ja aksentin (1 p.), kulttuuristen elementtien (1 p.) sekä maantieteellisten ja sosiaalisten siteiden (1 p.) kautta.
- ”Länsimaalaisuus” ja ”valkoisuus” on näkymätöntä (1 p.)
- Rodullistettu toiseuttaminen tuottaa ulkopuolisuuden kategorioita ja näkyvyyttä (1 p.)

Vastaajan oma pohdinta (3 p.)

- Teoreettisten käsitteiden soveltaminen Bayomin artikkelin kontekstiin (2 p.)
- Käsitteiden kriittinen tai oivaltava pohdinta (1 p.)

Vastauksen oikeakielisyys (1 p.) ja looginen jäsentäminen (1 p.)

Tehtävä 2.2

Kuva-analyysi

Ohessa on 1950-luvulla otettu valokuva Noormarkussa sijaitsevan Villa Mairean olohuoneesta. Alvar ja Aino Aalto suunnittelivat kesällä 1939 valmistuneen rakennuksen ja sen sisustuksen edustuskodiksi ystävilleen Maire ja Harry Gullichsenille.

Kuva-aineisto 2.2: [Kuva: Villa Mairea. Villa Mairea, valokuva 1950-luvulta \(valokuvaaja tuntematon\). Arkkitehti: Alvar Aalto. Alvar Aalto -museo.](#)

Rakennuksen sisällä ikkunoiden suuntaan otetussa valokuvassa näkyy olohuoneen nurkkaus huonekaluineen. Suurten ikkunoiden viereen on asetettu kasvilaatikoita, joiden reunojen yli rönsyilee viherkasveja. Lattiaan asti ulottuvat verhot eivät estä näkemästä ikkunoista avautuvaa metsämaisemaa. Olohuoneen nurkkaus on sisustettu pehmustetuilla penkeillä (joiden päällä on kaksi tyynyä), sohvapöydällä, Artekin tarjoiluvaunulla, rottingista valmistetuilla nojatuoleilla, jalkalampuilla ja matoilla. Valokuvan vasemmassa reunassa on viherkasvi ruukussaan. Seinälle on ripustettu maalauksia. Kuvassa näkyy neljä mattoa, joista kolme on yksivärisiä. Etualalla on vinoneliökuviainen matto.

Analysoi Villa Mairean olohuoneen sisustusta oheisen valokuvan ja Daniele Burlandon artikkelin ”Moroccan’ Artek – Colonized Textiles within 1930s Modernist Interiors” avulla.

(0–20 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus (merkkiä): 3000

Tehtävä 2.2: arvosteluperusteet

Tehtävän enimmäispistemäärä on 20 pistettä. Tehtävän pisteytyksessä otetaan huomioon sekä valokuvasta tehdyt omat havainnot että artikkelin hyödyntäminen ja niiden yhdistäminen Villa Mairean sisustuksen analysoinnissa. Hyvässä vastauksessa artikkelia ei referoida, vaan omat havainnot ja tulkinnat kytkeytyvät luontevasti artikkelissa esitettyihin asioihin.

Valokuvasta tehdyt havainnot: Villa Mairean modernistisen sisustuksen elementtien, esimerkiksi huonekalujen, mattojen ja muiden tekstiilien sekä viherkasvien ja maiseman havainnointi (7 p.)

Villa Mairean sisustuksen kytkös kolonialismin, eksotiikan ja ”primitiivisyyden” teemoihin sekä siirtomaanäyttelyihin (4 p.)

Villa Mairean sisustuksen vertaaminen artikkelin malliasuntoihin tai muihin näyttelyihin sekä sisustuksen analysointi yhteiskuntaluokan esityksenä (2 p.)

Amazigh-maton merkitys Villa Maireassa ja sen rinnastus Marokon matonkudonnan tai mattojen käytön traditioihin (2 p.)

Oma pohdinta, jossa luettua sovelletaan havaintoihin valokuvasta esimerkiksi kulttuurisen arkiston käsitettä hyödyntäen (3 p.)

Analyysin looginen rakenne sekä kielellinen selkeys ja huolellisuus (2 p.)